

روش‌های بودجه‌ریزی رشد و رفاه اقتصادی در ایران

امیر فروغ پور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روش‌های بودجه‌ریزی رشد و رفاه اقتصادی در ایران

تالیف:

امیر فروغ پور

انتشارات موجک

سرشناسه: فروغ پور، امیر، ۱۳۶۵-

عنوان و نام پدیدآور: روش‌های بودجه‌ریزی، رشد و رفاه اقتصادی در ایران / تألیف امیر فروغ پور.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۷۳ ص.

شابک: ۴-۳۹۴-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۴۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: بودجه‌ریزی -- ایران -- نمونه پژوهی

Budget process -- Iran -- Case studies: موضوع

موضوع: رشد اقتصادی -- ایران -- نمونه پژوهی

Economic development -- Iran -- Case studies: موضوع

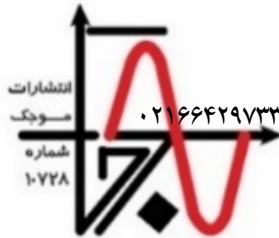
رده بندی کنگره: HJ ۲۱۵۴/۴

رده بندی دیویی: ۳۵۲/۴۸۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۶۸۱۱۰

انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: روش‌های بودجه‌ریزی، رشد و رفاه اقتصادی در ایران

تألیف: امیر فروغ پور

مشخصات ظاهری: ۷۳ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: پاییز ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۴۲۰۰۰۰ ریال، شابک: ۴-۳۹۴-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق

چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب

بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیش‌گفتار.....
۳	فصل اول: کلیات .....
۳	۱-۱ تشریح موضوع کتاب .....
۵	۲-۱ اهمیت موضوع .....
۷	۳-۱ اهداف .....
۹	فصل دوم: بودجه‌ریزی .....
۹	۱-۲ مفهوم بودجه‌ریزی .....
۱۰	۲-۲ نظارت پارلمانی .....
۱۲	۳-۲ رابطه گزارش تفریح بودجه با برنامه‌ریزی دولت .....
۱۳	۴-۲ تخلفات مالی دولت و گزارش تفریح بودجه .....
۱۵	۵-۲ بودجه و نظارت پارلمانی .....
۱۵	۶-۲ بودجه و بودجه دولتی .....
۱۷	۷-۲ ارتباط بین بودجه، دیوان محاسبات و گزارش تفریح بودجه .....
۲۰	۸-۲ ارتباط بین نظارت پارلمانی و پاسخگویی .....
۲۱	۹-۲ بودجه‌ریزی عملیاتی و بی‌انضباطی در آن .....
۲۵	فصل سوم: رشد و رفاه اقتصادی در ایران.....

- ۱-۳ برنامه‌های ملی برای کاهش فقر و برابری ۲۵
- ۲-۳ مروری بر مطالعات تجربی در ارتباط اثر هزینه‌های دولت بر کاهش فقر و نابرابری ۲۶
- ۳-۳ رفاه اقتصادی و هزینه‌های دولت ۳۰

فصل چهارم: نظریه‌های رشد اقتصادی ۳۳

- ۱-۴ جریان‌های رشد اقتصادی ۳۳
- ۲-۴ نظریه رشد آدام اسمیت ۳۴
- ۳-۴ نظریه رشد ریکاردو ۳۴
- ۴-۴ نظریه رشد کینز ۳۵
- ۵-۴ الگوی رشد هارود-دومار ۳۷
- ۶-۴ مدل‌های رشد نئو کلاسیک ۳۸
- ۷-۴ الگوی رشد کالدور ۳۸
- ۸-۴ مدل‌های رشد درونزا ۳۸
- ۹-۴ الگوی رشد درونزا با تاکید بر تحقیق و توسعه ۳۹

فصل پنجم: تحقیقات مربوط به روش‌های بودجه‌ریزی ۴۱

- ۱-۵ پیشینه داخلی ۴۱
- ۲-۵ پیشینه خارجی ۴۶

فصل ششم: مطالعه موردی ۵۱

- ۱-۶ روش و ابزار گردآوری اطلاعات ۵۱
- ۲-۶ جامعه و نمونه ۵۱
- ۳-۶ مدل مفهومی ۵۲

فصل هفتم: یافته‌ها ۵۳

- ۱-۷ آمار توصیفی ۵۳
- ۲-۷ سری‌های زمانی ۵۳
- ۳-۷ آزمون‌های ریشه واحد و مانایی ۵۴
- ۴-۷ آزمون دیکی- فولر و دیکی- فولر تعمیم یافته ۵۴
- ۵-۷ آزمون ریشه واحد فیلیپس و پرون ۵۶
- ۶-۷ آزمون هم‌انباشتگی ۵۸
- ۷-۷ همبستگی بین متغیرهای مدل ۵۹
- ۸-۷ تخمین مدل رگرسیونی ۶۰
- ۹-۷ روش حداقل مربعات معمولی ۶۰
- ۱۰-۷ فروض روش حداقل مربعات معمولی ۶۱
- ۱۱-۷ تخمین مدل رگرسیونی ۶۳
- ۱۲-۷ آزمون معنی‌دار بودن مدل ۶۴

فصل هشتم: جمع‌بندی ۶۷

- ۱-۸ نتیجه‌گیری ۶۷
- ۲-۸ پیشنهادها ۶۹

منابع ۷۱

- منابع فارسی ۷۱
- منابع انگلیسی ۷۲

پیش‌گفتار

بودجه‌ریزی عمومی به معنای تعیین منابع و مصارف کشور در یک دوره مالی خاص است اما، بودجه فراتر از این تعریف بوده و به‌منزله انتخاب بین گزینه‌های ممکن سیاستی است که با استفاده از اصول و قواعد معینی عمل می‌کند.

ماهیت بودجه آمار و ارقام مالی نیست بلکه یکی از موثرترین ابزار دولت‌ها برای ایفای وظایف و اجرای سیاست‌های مورد نظر در مدیریت امور است. واقعیت آن است که در کشورهای درحال توسعه دولت‌ها از بودجه برای انتخاب مجدد بیشترین استفاده را می‌کنند و بخش‌هایی که اثرگذاری انتخاباتی بیشتری دارد را توسعه می‌دهند و بخش‌های دیگر بودجه در اقتصاد دولتی آینه تمام‌نمای فعالیت دولت، بخش عمومی و شرکت‌های دولتی است و از این رو هرگونه تغییر و تحول حتی جزئی در بودجه تاثیر گسترده در متغیرهای کلان اقتصاد چون تورم، بیکاری و رشد اقتصادی می‌گذارد. بودجه کشوری چون ایران وابسته به درآمد حاصل از نفت است و حدود ۸۵ درصد اقتصاد منطبق بر اهداف دولت‌ها است و اگر دولتی به دنبال فقرزدایی باشد شاهره آن در بودجه است و اگر دولتی رفاه و رشد اقتصادی را محور قرار دهد بازهم چاره‌ای ندارد جز اینکه توجه عمیقی به بودجه کند.

بودجه‌ریزی همواره با چالش‌هایی همراه بوده است، هدف از نظارت و دقت بر فرایندهای بودجه‌ریزی تاثیرگذاری بر رشد و رفاه اقتصادی می‌باشد. بنابراین در این کتاب اثرگذاری روش‌های بودجه‌ریزی بر رشد و رفاه اقتصادی در ایران مورد بررسی قرار گرفته و مدل مناسبی برای این تاثیر ارائه می‌گردد. جامعه آماری کشور ایران و دوره‌ی زمانی دوره‌ی زمانی از ابتدای سال ۱۳۸۳ تا انتهای سال ۱۳۹۶ به صورت داده‌های فصلی می‌باشد. بنابراین لازم است بودجه‌ریزی توسط متخصصین انجام شده و روش‌های بودجه‌ریزی در گذشته با تاثیرات آنها بر رشد و رفاه اقتصادی

مورد بررسی قرار گرفته و هر ساله با توجه به مقتضیات زمان روش‌های بهینه بودجه‌ریزی برای اثرگذاری حداکثری بر رشد و رفاه اقتصادی انتخاب گردند. شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: بودجه‌ریزی

فصل سوم: رشد و رفاه اقتصادی در ایران

فصل چهارم: نظریه‌های رشد اقتصادی

فصل پنجم: تحقیقات مربوط به روش‌های بودجه‌ریزی

فصل ششم: مطالعه موردی

فصل هفتم: یافته‌ها

فصل هشتم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب بنده را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

امیر فروغ پور

پاییز ۱۴۰۰

Methods of Budgeting

Economic Growth and Prosperity in Iran

Amir Foroughpour

بودجه‌ریزی عمومی به معنای تعیین منابع و مصارف کشور در یک دوره مالی خاص است اما، بودجه فراتر از این تعریف بوده و به‌منزله انتخاب بین گزینه‌های ممکن سیاستی است که با استفاده از اصول و قواعد معینی عمل می‌کند. ماهیت بودجه آمار و ارقام مالی نیست بلکه یکی از موثرترین ابزار دولت‌ها برای ایفای وظایف و اجرای سیاست‌های مورد نظر در مدیریت امور است. واقعیت آن است که در کشورهای در حال توسعه دولت‌ها از بودجه برای انتخاب مجدد بیشترین استفاده را می‌کنند و بخش‌هایی که اثرگذاری انتخاباتی بیشتری دارد را توسعه می‌دهند و بخش‌های دیگر بودجه در اقتصاد دولتی آینه تمام‌نمای فعالیت دولت، بخش عمومی و شرکت‌های دولتی است و از این رو هرگونه تغییر و تحول حتی جزئی در بودجه تاثیر گسترده در متغیرهای کلان اقتصاد چون تورم، بیکاری و رشد اقتصادی می‌گذارد. بودجه کشوری چون ایران وابسته به درآمد حاصل از نفت است و حدود ۸۵ درصد اقتصاد منطبق بر اهداف دولت‌ها است و اگر دولتی به دنبال فقرزدایی باشد شاهراه آن در بودجه است و اگر دولتی رفاه و رشد اقتصادی را محور قرار دهد بازهم چاره‌ای ندارد جز اینکه توجه عمیقی به بودجه کند.

